

**DET KONGELIGE
OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENT**

Ifølge liste

Deres ref

Vår ref
17/1563

Dato
16.2.2018

Vedrørende uenighet mellom Gjøa og Nova

1. BAKGRUNN

Det vises til brev 14. juni 2017 fra Spirit Energy Norge AS (Spirit)¹, Capricorn Norge AS (Capricorn), DEA Norge AS (DEA) og Edison Norge AS (Edison), der selskapene bringer uenighet knyttet til Novas² bruk av Gjøas innretninger inn for Olje- og energidepartementet til avgjørelse, jf. forskrift 20. desember 2005 nr. 1625 om andres bruk av innretninger (TPA-forskriften) § 13.

Gjøa er et olje- og gassfelt i Nordsjøen som startet produksjon i 2010. Rettighetshaverne i Gjøa er operatøren Engie E&P Norge (Engie) 30 pst., Petoro AS (Petoro) 30 pst., Wintershall Norge AS (Wintershall) 20 pst., A/S Norske Shell (Shell) 12 pst. og DEA 8 pst. Gjøa er bygget ut med fire havbunnsrammer og en satelittbrønn koblet til en halvt nedsenkbar produksjons- og prosessinnretning. Produsert olje transporteres i rørledning inn til Mongstad og gass fra feltet eksporteres via Gassled og Far North Liquids and Associated Gas System (FLAGS) på britisk sokkel til Storbritannia.

¹ Tidligere Bayerngas

² Tidligere Skarfjell

Postadresse

postmottak@oed.dep.no

Kontoradresse

<http://www.oed.dep.no/>

Telefon*
22 24 90 90
Org no.
977 161 630

Saksbehandler
Per Valvatne

Nova ligger i utvinningstillatelsene 418 og 378. Rettighetshaverne i 418 er operatøren Wintershall 35 pst., Capricorn 20 pst., Spirit 20 pst., Edison 15 pst. og DEA 10 pst. Rettighetshaverne i 378 er operatøren Wintershall 45 pst., Capricorn 20 pst., Explora Petroleum AS 17,5 pst. og Repsol Exploration Norge AS 17,5 pst. Ressursene som ligger til grunn for Novautbyggingen befinner seg i all hovedsak i utvinningstillatelse 418, og det er kun rettighetshaverne i denne utvinningstillatelsen som har deltatt i forhandlingene med Gjøa. Nova er planlagt utbygd ved tilknytning til Gjøaplattformen.

Vega ble bygget ut samordnet med Gjøa. Feltet er bygget ut med tre havbunnsrammer som er knyttet til Gjøa-plattformen. Produksjonen startet i 2010. Rettighetshaverne på Vega er operatøren Wintershall 55,62 pst., Petoro 28,32 pst., Spirit 7,3 pst, Engie 4,38 pst. og Idemitsu Petroleum Norge AS (Idemitsu) 4,38 pst.

I de kommersielle forhandlingene om Novas tilknytning til og bruk av Gjøa-innretningene har Spirit (forhandlingsleder), Capricorn, DEA og Edison forhandlet på vegne av Nova mens Engie (forhandlingsleder), Shell og Petoro har forhandlet på vegne av Gjøa. Wintershall har tidligere vært forhandlingsleder for Nova, men Spirit overtok på grunn av uenigheter internt i forhandlingslaget knyttet til temaene som tas opp i denne saken. Partene i saken vil heretter være omtalt som Gjøa og Nova.

Partene har ikke kommet til enighet om de kommersielle betingelser for Novas bruk, og Nova ber i brev 14. juni 2017 departementet avgjøre følgende to forhold:

1. Kompensasjon for redusert driftskostnadsbidrag fra eksisterende tredjepartsbrukere (Vega)
2. Tidspunkt for driftskostnadsdeling

Departementet har innhentet partenes syn på saken, og viser til følgende dokumenter:

- Brev fra Nova v/Spirit, Capricorn, DEA og Edison 14. juni 2017
- Brev fra Idemitsu 17. august 2017
- Brev fra Wintershall 17. august 2017
- Brev fra Gjøa v/Engie, Shell og Petoro 18. august 2017
- Brev fra Nova v/Spirit, Capricorn, DEA og Edison 30. august 2017
- Brev fra Gjøa v/Engie, Shell og Petoro 7. september 2017
- Term Sheet fra Gjøa av 15. desember 2016 (Tilbudet)

2. KOMPENSASJON FOR REDUSERT DRIFTSKOSTNADSBIDRAG FRA EKSISTERENDE TREDJEPARTSBRUKERE (VEGA)

2.1 Uenigheten

Avtalen med mellom Gjøa og Vega ble inngått i desember 2006 og ble godkjent av departementet som en samordningsavtale, jf. petroleumsloven § 4-7. Avtalen inneholder en bestemmelse om driftskostnadsdeling mellom Gjøa og Vega basert på Vegas andel av total

gjennomstrømming på Gjøa, inkludert tredjepartsvolumer. Den praktiske effekten av dette avtalevilkåret er at Vegas andel av driftskostnadene reduseres som følge av at Nova kommer inn. Gjøa krever denne reduksjonen kompensert fra Nova etter TPA-forskriften § 9 tredje ledd. Nova mener at dette ikke kan kreves etter TPA-forskriften § 9 tredje ledd og har brakt spørsmålet inn for departementet.

2.2 Partenes anførsler

Når det gjelder spørsmålet om eier kan kreve at ny bruker kompenserer en reduksjon i driftskostnadstilskudd fra en eksisterende bruker, anfører Nova i hovedsak at en slik reduksjon ikke kan kreves etter TPA-forskriften § 9 tredje ledd. Etter deres syn er reduksjonen verken et relevant kostnads- eller tapselement etter første strekpunkt (driftskostnader), fjerde strekpunkt (tapt inntekt) eller femte strekpunkt (andre kostnader). Dersom reduksjonen kan kreves kompensert, innebærer det at man i realiteten aksepterer driftskostnadsdeling.

Gjøa hevder på sin side at et slikt kompensasjonskrav kan forankres i TPA-forskriften § 9 tredje ledd, første, fjerde og femte strekpunkt. Eier har krav på å bli holdt skadesløs og har i tillegg krav på rimelig fortjeneste. For å oppnå dette, må ny bruker kompensere en eventuell reduksjon i driftskostnadstilskudd fra eksisterende bruker. Avtalen mellom Gjøa og Vega er godkjent av departementet. Gjøa hevder på den bakgrunn at dersom departementet mener Gjøa ikke kan kreve det reduserte driftskostnadsbidraget kompensert fra Nova, må vedtaket om godkjenning av avtalen mellom Gjøa og Vega endres.

Idemitsu mener anmodningen fra Nova er en sak mellom Gjøa og Nova som ikke angår Vega. Avtalen mellom Gjøa og Vega er klart regulert med hensyn på kostnadsdeling ved tredjeparts tilknytning.

Wintershall, som er rettighetshaver både på Gjøa, Nova og Vega mener at Gjøa kan kreve redusert bidrag fra Vega dekket av Nova, og viser til TPA-forskriften § 9 tredje ledd, femte strekpunkt.

2.3 Departementets vurdering

Utgangspunktet i TPA-forskriften er at det som hovedregel ikke skal avtales driftskostnadsdeling. Et overordnet formål er at fortjeneste tas ut på feltene, og ikke i infrastruktur. Det klare utgangspunktet er derfor at eier kun kan kreve at bruker dekker kostnader eller tap som eier påføres som følge av brukers bruk av innretningen, pluss en rimelig fortjeneste, jf. TPA-forskriften § 9 tredje ledd. Denne bestemmelsen knesetter følgelig et marginalkostnadsprinsipp.

Driftskostnadsdeling vil være et avvik fra dette utgangspunktet, men et slikt avvik kan i henhold til TPA-forskriften § 9 fjerde ledd avtales mellom eier og bruker dersom det foreligger særlige tilfeller. Dette kan være situasjonen der driftskostnadsdeling er en egnet løsning for å ivareta ressursforvaltningshensyn, eksempelvis i situasjoner der vertsfeltet ikke kan opprettholde lønnsom drift, jf. departementets høringsbrev i forkant av forskriftsendringen som trådte i kraft 1. januar 2013.

I denne saken har ikke GjØa fremmet et uttrykkelig krav om at Nova skal dekke driftskostnader pØ GjØa fra oppstart av feltet, men at Nova dekker de driftskostnader som GjØa ikke lenger vil fØ dekket fra Vega. Resultatet er likevel at Nova mØ dekke en andel av driftskostnadene for GjØa og andelen vil vØre en funksjon av Novas andel av gjennomstrØmningen.

SpØrsmØlet som mØ avgjØres i denne saken er derfor om et redusert driftskostnadsbidrag fra en eksisterende bruker utgjØr en utgift, en tapt inntekt, en kostnad eller et tap som eier pØfØres ved brukers bruk, og som eier dermed kan kreve kompensert fra ny bruker i henhold til TPA-forskriften § 9 tredje ledd.

Ettersom § 9 tredje ledd inneholder en opplisting av ulike elementer som kan inngØ i eiers kompensasjon, mØ hvert enkelt av de relevante strekpunktene vurderes opp mot kravet fra GjØa om dekning av driftskostnader som ikke lenger blir dekket av Vega. De tre aktuelle strekpunktene mØ leses i sammenheng med innledningen i § 9 tredje ledd der det fremgØr at listen er uttømmende, slik at hovedregelen er at det ikke skal avtales driftskostnadsdeling.

Ordlyden i TPA-forskriften § 9 tredje ledd fØrste strekpunkt sier at eier kan kreve dekket "*driftsutgifter som pØfØres eier ved brukers bruk av innretningen ...*". Det synes klart at det er de Økte driftsutgifter eier kan kreve dekket av bruker i medhold av fØrste strekpunkt. I dette tilfellet skyldes ikke kravet fra GjØa at driftsutgiftene for GjØa øker som fØlge av Novas tilknytning, men at fordelingen av driftskostnader mellom GjØa og Vega endres som fØlge av avtalen dem i mellom som knytter fordeling av driftsutgifter til andel av total volumgjennomstrØmning. Departementet anser det klart at § 9 tredje ledd fØrste strekpunkt ikke kan forstås dithen at en omfordeling av driftsutgifter som skyldes eiers avtale med eksisterende bruker kan kreves dekket av bruker.

Etter TPA-forskriften § 9 tredje ledd fjerde strekpunkt kan eier kreve "*kompensasjon for tapt inntekt, herunder tapt og/eller utsatt produksjon, som fØlge av brukers bruk av innretningen.*" Det driftskostnadsbidrag som GjØa mottar fra Vega kan etter departementets oppfatning ikke karakteriseres som inntekt for GjØa i TPA-forskriftens forstand. GjØa og Vega har etablert et utgiftsfellesskap for Ø dekke driftskostnadene. Det fremstØr ikke som en naturlig forståelse at dette strekpunktet skal kunne gi grunnlag for krav om dekning av driftskostnader som ikke lenger dekkes av en eksisterende bruker.

Bestemmelsen i TPA-forskriften § 9 tredje ledd femte strekpunkt gir eier rett til Ø kreve dekket "*andre dokumenterbare kostnader eller tap som eier pØfØres ved brukers bruk av innretningen*". Basert pØ informasjonen i saken synes det klart at Vegas andel i utgiftsfellesskapet med GjØa for deling av driftskostnader vil gØ ned nØr Vegas andel av total volumgjennomstrØmning reduseres. Den relative fordeling av driftskostnader mellom GjØa som eier og Vega som bruker vil dermed endres i GjØas disfavØr.

GjØas krav har etter departementets syn likevel ikke klar stØtte i ordlyden i femte strekpunkt. Det er kostnader eller tap som eier pØfØres ved "*brukers bruk*" av innretningen, som eier kan kreve dekket. GjØa og Vega har i GjØa/Vega-avtalen avtalt hvordan driftskostnadene dem i mellom skal fordeles. Økningen av GjØas andel av driftskostnadene som skal fordeles mellom GjØa og Vega, er etter departementets syn et resultat av denne avtalen, og ikke "*brukers bruk*". Den avtalen GjØa og Vega inngikk om driftskostnadsdeling kan ikke vØre avgjØrende

for de vilkår en senere bruker av Gjøainnretningen må akseptere, for tolkningen av TPA-forskriften eller for departementets kompetanseutøvelse. TPA-forskriften § 9 tredje ledd skal som hovedregel legges til grunn for avtale om tredjeparts bruk, og forskriften begrenser eiers mulighet til å kreve driftskostnadsdeling. Kravet fra Gjøa om kompensasjon for Vegas reduserte driftskostnader vil innebære at Nova pålegges å dele driftskostnadene ved Gjøa fra det tidspunkt Nova kommer i produksjon. Kravet fra Gjøa skyldes omfordelingen av driftskostnader mellom Gjøa og Vega, som er en konsekvens av avtalen mellom disse to rettighetshavergruppene. Gjøa og Vega er utbygget samordnet og samtidig. Det er da anledning for partene til å avtale driftskostnadsdeling seg i mellom etter petroleumsloven § 4-7. At de to partene som har bygget ut samordnet og samtidig, har avtalt driftskostnadsdeling for seg, betyr imidlertid ikke at det dermed er grunnlag for å kreve driftskostnadsdeling av en ny bruker på et senere tidspunkt.

Det fremgår av departementets høringsbrev i forkant av forskriftsendringen som trådte i kraft 1. januar 2013 at det kun er i unntakstilfeller at TPA-forskriften § 9 fjerde ledd kan gi grunnlag for avvik fra den uttømmende listen i tredje ledd. Et slikt særlig tilfelle kan være situasjoner der driftskostnadsdeling er en egnet løsning for å ivareta ressursforvaltningshensyn, for eksempel i situasjoner der vertsfeltet er i sluttfasen og egenproduksjonen har falt til et så lavt nivå at vertsfeltet ikke kan opprettholde lønnsom drift. Dersom driftskostnadsdeling skulle være dekket av den uttømmende listen i tredje ledd, ville det ikke være behov for å klargjøre at innfasing av brukerfeltet i vertsfeltets sluttfase kan utgjøre et særlig tilfelle hvor driftskostnadsdeling kan avtales som et unntak fra tredje ledd.

Det er departementets vurdering at det ikke i dag foreligger et slikt særlig tilfelle på Gjøa som skulle tilsi at Nova skal betale en andel av driftskostnadene.

Dersom Nova pålegges å akseptere kravet fra Gjøa, betyr det at eier som har inngått avtaler om driftskostnadsdeling med tidligere bruker, vil kunne kreve reduserte driftskostnadsbidrag fra eksisterende bruker dekket av nye brukere med støtte i tredje ledd. Resultatet vil da være at Nova vil måtte betale en andel av driftskostnadene på Gjøa, i en situasjon hvor partene ikke er enige om dette, og det etter departementets syn heller ikke foreligger et "særlig tilfelle". Et slikt resultat har ikke klar støtte i ordlyden i § 9 tredje ledd femte strekpunkt og vil være i strid med forskriftens formål, krav til sammenheng i regelverket, departementets praksis og kan også være uforenlig med reelle hensyn ettersom det kan gi urimelige og tilfeldige utslag for nye brukeres vilkår for tilknytning.

Departementet kan ikke se at departementets godkjenning av avtalen mellom Gjøa og Vega i 2007 er relevant for vurderingen av om Gjøa kan kreve at Nova dekker reduksjonen i driftskostnadstilskudd fra Vega. Avtalen regulerer det økonomiske forholdet mellom Gjøa og Vega, og legger etter departementets vurdering ikke eksplisitte føringer for hvilke vilkår som skal legges til grunn for fremtidige tredjepartstilknytninger. Departementet kan ved sin godkjenning av avtalen mellom Gjøa og Vega ikke anses å ha tatt stilling til vilkårene for fremtidige tredjepartstilknytninger. Det vil derfor ikke være et spørsmål om omgjøring av godkjenningsvedtaket fra 2007, slik Gjøa synes å hevde. Eventuelle forventninger partene hadde da avtalen ble inngått med hensyn til at nye fremtidige tredjepartsbrukere også skulle

bidra til driftskostnadsdeling, kan ikke anses tilstrekkelige til å begrunne et slikt resultat som det GjØa krever.

Konklusjonen er derfor at GjØa heller ikke i medhold av TPA-forskriften § 9 tredje ledd femte strekpunkt kan kreve at Nova dekker den andel av driftskostnadene som Vega ikke lenger dekker.

Eier har krav på en rimelig fortjeneste i tillegg til den kostnadsdekning som fremgår av § 9 tredje ledd. Når GjØa ikke kan kreve kompensert reduksjonen i driftskostnadstilskudd under strekpunktene en, fire og fem, kan heller ikke elementet inngå i grunnlaget for beregningen av rimelig fortjeneste.

3. TIDSPUNKT FOR DRIFTSKOSTNADSDELING

3.1 Bakgrunn

I tilbudet krever GjØa at Nova skal være med å betale en andel av driftskostnader på GjØa-innretningen fra 1. januar 2023. Driftskostnadene skal deles ut fra Novas andel av total produksjon over innretningen. Når Nova begynner å betale en andel av driftskostnadene, skal de ikke lenger betale enhetstariff og heller ikke betale en særskilt kompensasjon for bortfall av driftskostnadsbidrag fra eksisterende brukere. Driftskostnadsdeling erstatter således disse to andre formene for kompensasjon.

3.2 Partenes anførsler

Nova anfører at det ikke foreligger et særlig tilfelle, jf. TPA-forskriften § 9 fjerde ledd, og viser til tidligere uttalelser fra departementet i forbindelse med endring av TPA-forskriften som trådte i kraft 1. januar 2013 og vedtak i Grane – Svalin-saken fra 2012. Nova anmoder om en avgjørelse om at det ikke foreligger grunnlag for å gjøre en avtale om driftskostnadsdeling fra og med 1. januar 2023. Partene kan først avtale det etter TPA-forskriften § 9 fjerde ledd på det tidspunktet GjØa er i slutfasen og egenproduksjonen fra GjØa har falt til et så lavt nivå at vertsfeltet ikke kan opprettholde lønnsom drift.

GjØa anfører at det forhold at det foreligger avtale om driftskostnadsdeling på GjØa (avtalen med Vega), sammen med det faktum at Novas produksjon langt overstiger vertens produksjon, i seg selv gjør at det foreligger et særlig tilfelle etter TPA-forskriften § 9 fjerde ledd, og at driftskostnadsdeling derfor kunne vært avtalt fra produksjonsstart på Nova. GjØa anfører videre at situasjonen fra 1. januar 2023 under enhver omstendighet utgjør et særlig tilfelle, og at driftskostnadsdeling da er mest hensiktsmessig. De viser til at GjØafeltet vil være i en avslutningsfase og at det vil være nødvendig med driftskostnadsdeling for å gi riktige insentiver.

Wintershall forstår TPA-forskriften slik at den forbyr urimelig fortjeneste, ikke at den forbyr kompensasjonsform. Driftskostnadsdeling er allerede etablert på GjØa, det oppstår ikke nye uheldige virkninger av at Nova senere inngår i ordningen. Wintershall ser det slik at valg av kompensasjonsform i en avtale mellom Nova og GjØa har liten betydning for en beslutning om utbygging av Nova.

3.3 Departementets vurdering

I henhold til TPA-forskriften § 9 tredje ledd skal tariffen og vilkår for øvrig som eier kan kreve, begrenses til strekpunktene i samme ledd. Driftskostnadsdeling faller ikke inn under disse punktene, men kan avtales i særlige tilfeller i henhold til § 9 fjerde ledd.

I vurderingen av driftskostnadsdeling for Nova anser ikke departementet at det er relevant at GjØa allerede har driftskostnadsdeling med Vega. Departementet kan ikke se at det er støtte i lov eller forskrift for at dette skulle føre til at GjØa kan kreve driftskostnadsdeling fra Nova, og kan heller ikke se noen hensyn som skulle tale for at dette er hensiktsmessig reelt sett. Avtalen mellom GjØa og Vega kan uansett ikke legge slike føringer for Nova.

Departementet merker seg at GjØa argumenterer for at GjØa ikke vil ha insentiver til å gjennomføre vedlikehold og reparasjoner i halefasen, dersom de ikke får dele driftskostnader med tredjeparter. Departementet vil minne om operatørens og rettighetshavernes plikt til forsvarlig utvinning og til å iverksette nødvendige tiltak i henhold til petroleumsloven § 4-1.

Departementet vil vise til tidligere uttalelser i forbindelse med avgjørelsen i Grane – Svalin-saken og i høringsnotat i forbindelse med endring av TPA-forskriften i 2012. Et eksempel på et "særlig tilfelle", jf. TPA-forskriften § 9 fjerde ledd, er en situasjon der vertsfeltet er i sluttfasen og egenproduksjonen fra vertsfeltet har falt til et lavt nivå. Bakgrunnen for dette er at vertsfeltet i en slik situasjon trenger bidrag fra brukerne for å opprettholde lønnsom drift. Det er ikke godtgjort at det forhold som skal utløse driftskostnadsdeling i henhold til tilbudet utgjør et "særlig tilfelle". Departementet legger til grunn at partene finner fram til en løsning der driftskostnadsdeling inntreffer når det er en egnet løsning for å ivareta ressursforvaltningshensyn.

4. KONKLUSJON

Det vises til TPA-forskriften § 13 første ledd, som sier at *"Uenigheter som oppstår under denne forskrift kan bringes inn for departementet til avgjørelse. Departementet kan begrense sin avgjørelse til å gjelde deler av uenigheten."*

Departementet forventer at partene slutfører forhandlingene i løpet av kort tid, og minner om at forhandlingene skal gjennomføres i redelighet og god tro, jf. TPA-forskriften § 4.

I henhold TPA-forskriften § 13 fatter departementet følgende vedtak:

1. Et eventuelt redusert driftskostnadsbidrag fra eksisterende bruker (Vega) på GjØa kan ikke kreves dekket etter TPA-forskriften § 9 tredje ledd første, fjerde eller femte strekpunkt.
2. GjØa kan ut i fra dagens situasjon ikke kreve deling av driftskostnader av Nova fra 1. januar 2023.

Dette vedtaket kan påklages til Kongen innen 3 uker, jf. forvaltningsloven kap 6.

Søksmål om gyldigheten av dette vedtaket kan ikke reises uten at adgangen til å påklage vedtaket er nyttet og klagen er avgjort, jf. forvaltningsloven § 27b.

Med hilsen

Lars Erik Aamot (e.f.)
ekspedisjonssjef

Per Valvatne
seniorrådgiver

Kopi til:
Oljedirektoratet

Adressliste

AS Norske Shell

Capricorn Norge AS

DEA Norge AS

Edison Norge AS

Engie E&P Norge AS

Idemitsu Petroleum Norge AS

Petoro AS

Spirit Energy Norge AS

Wintershall Norge AS